І чужому научайтесь,
і свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-3740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 203. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 29-го ЖОВТНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 29, 1964 No. 203. VOL. LXXI.

ПРЕЗИДЕНТ ОДОБРЮЄ ПЛЯН ДОДАТКОВОЇ ДОПОМОГИ СТЕЙТАМ

Вашингтон. — Президент Джансон заявив 27-го жовтня, що він в засаді підтримує новий плян, щоб окремо відкладати частину федеральних прибутків із податків кождого року та автоматично розділювати їх між окремі стейти за наперед визначеним ключем. Очевидно, що стейти і надалі мали б діставати фонди на свої окремі цілі, такі як будова автострад, шпиталів та інше, як це є тепер, коли федеральна скарбниця роздає стейтам фонди, часто зобов'язуючи їх до того, щоб вони додавало до них відповідні суми із своїх бюджетів. Покищо немає подробиць про те, яким способом мали б розподіляти між стейти частину федеральних податків при кінці кожного року. Очевидно, що цей плян президента Джансона мусів би затвердити вибраний 3-го листопада новий 89-ий Конґрес. Цей плян випрацювала окрема комісія, що складається з приватних осіб і урядовців. Вона в половині листопада має звітувати Президентові. Цю Комісію очолює давніший урядовий економіст, а тепер директор економічного відділу в Інституті Бруґінґс — Джозеф А. Печмен. Випрацьований плян має такі чотири пункти: 1) Щороку мають відкласти певну суму федеральних прибутків, від двох трьох більйонів долярів в першому році після схвалення цього проєкту. В дальших роках ця сума мала б збільшуватися, відповідно до федеральних прибутків та росту економіки країни. 2) Ці відкладені суми творитимуть окремий фонд, і вони не будуть фігурувати у федеральному бюджеті. 3) Стейти діставати мали б цю частину федеральних фондів без жадних умов і зможуть їх видавати на те, на що самі захочуть. 4) Розподіл цих фондів відбуватиметься на такій основі, що узгляднюватиметься заможність стейтів і число їх населення. Ця справа покищо ще не є вирішена в самій комісії, що опрацьовує цю програму. Сподіваються, що коли Президент буде вибраний на нову каденцію, то плян цієї комісії станеться частиною економічної програми уряду і вже в січні до Конґресу буде внесений відповідний законопроєкт. Не знати, яке становище займе до нього новий Конґрес. Аж після виборів уряд старатиметься дізнатися, як обидві Палати Конґресу поставляться до цього нового проєкту уряду. Сподіваються, що консервативні члени Конґресу будуть твердити, що краще надвишку прибутків в державній скарбниці зужити на зменшення федеральної заборгованости. Уряд гадає, що справу найкраще вирішувати на основі стану економіки країни. Автором цього пляну є голова Президентової Ради Економічних Дорадників Волтер В. Геллер, який цю ідею предложив Президентові, і тоді Президент на неї погодився. Представники уряду гадають, що коли б здійснити цей плян, то він скріпив би фінансову незалежність стейтів та збільшив би їхню можливість служити своїм громадянам. Одною з причин того, що Геллер запропонував цей плян, є те, що федеральні прибутки так швидко зростають, пересічно по $6 000 000 000 кожного року, що могли б поставати більші надвишки у федеральному бюджеті, а це не було б корисне для економіки. Коли б Конґрес схвалив в найближчому році урядовий проєкт в цій справі, то він обов'язував би не раніше, як в 1966-му році, коли передбачається збалянсований федеральний бюджет, навіть при відкладенні певної суми на допомогу стейтам.

Директор Шрайвер починає здійснювати програму поборювання вбогости

Вашинґтон. — Директор програми поборювання вбогости Сарджент Шрайвер повідомив, що аж тепер починає здійснювати програму поборювання вбогости, бо досі вів підготовчі праці. Цю програму мали здійснювати ще перед виборами, щоб показати її противникам, що уряд дійсно хоче її здійснювати, і що не говорить про неї тільки задля пропаґандивних цілей. Але Конґрес схвалив суму дол. 861,550,000 аж в останній хвилині перед замкненням сесії, яке відбулося 3-го жовтня, і тому не можна було працювати, бо не було потрібних грошей. Тепер директор Шрайвер вже склав собі потрібний штаб працівників свого уряду, який називатиметься Урядом Економічних Можливостей. Шрайвер досі працював і як директор Корпусу Праці, але тепер він це становище має передати комусь іншому ще в цьому році, бо ввесь свій час мусить присвятити праці програмі, що має поборювати вбожество в цій країні. Шрайвер заявив, що він радо зрікся б праці і в програмі поборювання вбогости, але Президент не хоче його відпустити з урядової служби.

9 осіб згинуло і 26 поранені в катастрофі літака в Каліфорнії

Ель Сентро, Каліфорнія. — Бомбовик А-3Д розбився під час показів в Дні Фльоти 27-го жовтня, спричиняючи смерть 9-ох осіб та поранення 26-ох. Три особи між вбитими були членами залоги літака „Скайворріор", який розбився, налетівши на телефонічний стовп, летівши низько понад 100 особами, що приглядалися летові. Частина літака впала на будинок, спричиняючи жертви в людях, бо будинок загорівся. Частини літака впали теж на три дальші будинки і пошкодили їх. Всі вбиті особи в будинках, — це службовий персонал фльоти. Поранених перевезли до шпиталю в Ель Сентро або до лікарської амбуляраторії на базі. Шість осіб між пораненими є в критичному стані. Між пораненими є, крім чоловіків, 6 жінок та двоє дітей.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній віце - президент** Ричард М. Ніксон, промовляючи в Тулсі, Оклагома, казав, що ЗДА тому мусіли вести другу світову війну і війну в Кореї, що не хотіли рішуче перед тими війнами протиставитись агресії. Це саме може статися й тепер, тому, на думку Ніксона, треба вибрати на президента і віцепрезидента сенатора Голдвотера і конгресмена Міллера. Москва має тепер молодших провідників, то і ЗДА мають відмолодити свій провід, — гадає Ніксон.

● **Секретар внутрішніх справ** Стюарт Л. Юдолл заявив, що він рекомендуватиме президентові Джансонові, щоб острів Елліс під Ню Йорком був перемінений на державний парк, в якому був би також історичний музей та різні влаштування для відпочинкових цілей. Уряд Крайових Парків рекомендував таку розв'язку секретареві внутрішніх справ ще в червні минулого року. Справа вже майже вирішена, йде тільки про те, чи з цього острова мають зробити парк на основі зарядження Президента чи згідно з рішенням Конґресу.

Уряд заявляє, що лікарська опіка над старшими особами буде найважливішою справою в 1965 році

Вашингтон. —. Президент Джансон заявив, що коли він буде вибраний на президента, то законопроєкт про медичну опіку над старшими особами в рамах соціяльного забезпечення буде на першому місці в працях нового 89 Конґресу. Джансон сказав, що цей проєкт належатиме до тих, які мусять бути вирішені в 1965 році. Цю заяву склав Президент в формі інтерв'ю з двома молодими жінками і трьома чоловіками у віці від 23 до 26 років. Його запитали: „Пане Президенте, чи справа шпитальної опіки над пенсіонерами буде на списку негайних законопроєктів?" На що Президент відповів: „На першому місці!" Президент хвалив ту працю, яку Сенат виконав над цим законопроєктом в цьому році. Сенат був прийняв урядовий проєкт про шпитальну опіку над пенсіонерами соціяльного забезпечення, але Палата Репрезентантів не погодилася на це, і внаслідок цього не схвалив Конґрес навіть того збільшення старечих пенсій, яке прийняли були обидві Палати.

Група болівійських студентів спалила американський прапор у Санта Круз

Ля Паз, Болівія. — У вівторок 27 жовтня група болівійських студентів у Санта Круз, демонструючи проти політики президента Болівії, Віктора Паз Естенссоро, ввірвалася в будинок американської інформаційної агенції і спалила американський прапор. Місто Санта Круз розташоване на віддалі 330 миль від Ля Паз. Уряд назвав ту демонстрацію „інспірованою комуністами". Поліція здушуючи заколот, забила одного демонстранта і 10 студентів поранила. З міста Сурс повідомляють, що поліція мала б поранити в Санта Круз 54 особи, а не 10, як подавалось офіційно. 30 осіб з-поміж поранених були студенти. Хоча американський прапор був спалений демонстрантами — ні одного американського службовця не поранено. Болівійський Союз Праці та інші організації приєдналися в тій демонстрації до студентів. За два дні перед заворушеннями в Санта Круз поліція забила п'ятьох демонстрантів у місті Оруро, що лежить на віддалі 143 миль від столиці країни Ля Паз. Шахтарі із Сан Хозе заявили, що й вони приєднаються до „народнього повстання" проти уряду Болівії, якщо той уряд не буде замінено іншим. Заколоти відбуваються в той час, коли уряд проголосив стан поготівлі в країні і викинув з Болівії декількох провідників опозиції. Уряд попередив населення, що коли заколот не припиниться, він виставить по містах озброєні частини партії Національного Революційного Руху.

Книжка д-ра Яр. Білінського про Україну після другої світової війни появилася у видавництві Університету Ратґерса

Ню Бранзвік. — Видавництво Університету Ратґерса опублікувало велику наукову працю англійською мовою молодого українського історика, тепер члена департаменту політичних наук Делаварського Університету у Вільмінґтоні д-ра Ярослава Білінського п. н. „Друга совєтська республіка: Україна після другої світової війни". Праця д-ра Яр. Білінського є висліддом понад десятирічних студій, проведених на Університетах Гарварду і Прінстону і є поширеною версією його ж докторської дисертації, що її він написав ще 1958 року п. н. „Український націоналізм і совєтська національностева політика після другої світової війни". У своїй опублікованій тепер праці д-р Білінський подає ґрунтовну, базовану на численних джерелах і студіях, аналізу політичної і суспільної побудови України під совєтським режимом в останніх двох десятиріччях, з'ясовуючи водночас із цим напрямні національної політики Москви стосованої у відношенні до Української й інших совєтських республік. У висновках своєї праці автор стверджує, що, не зважаючи на всю совєтську екстермінаційну і русифікаційну політику, український націоналізм залишився живий і національна свідомість українського народу не зменшилася, але поглибилася. Поділяється праця д-ра Яр. Білінського на ряд розділів, в яких автор висвітлює різні чинники й аспекти совєтської політики у відношенні до України, зупиняючися зокрема на таких проблемах, як інтеґрація Західньої України, совєтська мовна політика, совєтська інтерпретація Шевченка й української історії, Комуністична Партія України й Українська ССР у міжнародних взаєминах. Закінчується праця розділом „Український націоналізм після війни". Понад 550-сторінкова книжка видана в супроводі багатого наукового апарату: численних приміток, додатків - цитатів і документів до окремих питань, в тому таких, як жидівське питання на Україні, справа Криму, українське підпілля й УПА, совєтські енунціяції про Шевченка та багато інших як також добре опрацьованої бібліографії та з індексом. Відомий американський експерт в совєтських справах, професор Єйльського університету Фредерік Барґгорн стверджує у своїй оцінці праці д-ра Ярослава Білінського, що своєю ґрунтовністю й актуальністю вона збагачує політичне знання в ділянці національностевих проблем і суспільнополітичного розвитку в СССР.

Успішна Стейтова Конвенція Філії УККА в Північній Дакоті

Бісмарк, Північна Дакота. — Цьогорічна Конвенція Стейтової Філії УККА проходила під знаком 150-ліття Тараса Шевченка та під гаслом започаткувати на цім терені відзначування 25-ліття праці УККА і підготовки до 15-ліття Стейтової Філії УККА в Північній Дакоті.

З'їзд делеґатів назначено на 4-го жовтня до Белфілду, Північна Дакота. На з'їзд запрошено представників громад, парохій і українських організацій з цілого стейту та платників УНФонду.

Всю працю в Белфілді перейняв на себе місцевий Відділ УККА, головно його голова п. Никола Прокоп при співпраці жіноцтва. Організаційно підготовили Конвенцію вміло. Вона відбувається завжди в іншій колонії, і служить інформативним засобом для української справи в даному місті.

Перед З'їздом появилися в американській пресі відповідні замітки.

Д-р Жуковський проводив З'їздом під знаком святкування 150 роковин з дня народження Т. Шевченка. За стараннями голови філії УККА появилися у щоденниках стейту (як Дікінсон Прес) великі статті зі знимкою д-ра А. Жуковського з конґресменом Шортом і його дружиною на тлі пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. Статтю про відслонення пам'ятника Шевченкові і про Ковенцію філії УККА

(Продовження на стор. 4-ій)

Британія значно підвищила імпортовані мита на всі закордонні товари

Лондон. — Новий британський уряд наклав 15% мита на всі імпортовані з-закордону товари та водночас звільнив від митних оплат всі експортовані товари. Сталося це внаслідку великого дефіциту у британському платничому балансі. Цей дефіцит зріс до суми від 700 до 800 мільйонів фунтів шт., себто 1,960.000.000 до 2,024.000.000 дол. В одному тільки останньому місяці британський імпорт перевищив експорт на 372.400.000 дол. Таким чином дефіцит британського платничого балансу погрожує вичерпанням британських резерв золота і чужинецької валюти, які становлять тепер 900 мільйонів фунтів, себто 2,052,000,000 дол. Міністер економіки Дж. Бравн і канцлер скарбу Джеймс Каллаґан заявили на пресовій конференції, що підвищення імпортового мита це тільки тимчасовий засіб для оборони загроженої валюти та що Британія не змагає до того, щоб стати проекціоністичною країною, себто, щоб вона відмежовувалась від міжнародної торгівлі митним муром. Тому — заявили вони — вони є за продовжування переговорів про вирівнання мит, започаткованих за президента Кеннеді. Хоч різні країни у світі признають, що Британія має право боротися за зрівноваження свого платничого балансу, проте вони вважають це за удар по їхньому експорті. Тому не відомо, чи не відповідять відплатними засобами, підвищивши мита на товари, спроваджувані з Британії. Це може статися особливо у Франції.

На Вселенському Соборі вимагають кращого пристосування Церкви до новітнього часу

Рим. — В ході дальших дебат над декретом „Церква у модерному світі" деякі промовці вимагали, щоб Церква займала рішуче становище в справах боротьби проти бідности, щоб вирекласа штучних парадних одягів і високопарної мови та щоб вимикала такого „формалістично-юридичного" підходу до проблем гріха і совісти, який наражує її на демагогічні атаки збоку безвірків. Промовці з різних континентів — Европи, Азії й Америки — поручали ступати рішучіше по шляху „модернізації" Церкви з більшим пристосуванням до наших часів. Деякі високі духовники вказували на загрозу для Церкви — стати „склеротичною і відчуженою від решти світу". Кардинал Поль Еміль Лежер з Монтреалю в Канаді звертав увагу, що „було б великою помилкою породжувати враження, наче б Церква мала дбати тільки за посмертне життя, а ставилась з призирством до всього земного". Тому той кардинал вимагав, щоб „знайти потрібний балянс між елементами природними й надприродними". Дебати ведуться щойно тільки над четвертою точкою того декрету. Почулись голоси, щоб на четвертій сесії Вселенського Собору, в наступному році, заманіфестувати наближення до новітнього часу — скромними чорними — рясами учасників Собору, замісць теперішніх пишних кардинальських та архиєпископських шат.

Преосв. Володимир Маланчук про українських православних спостерігачів на Вселенському Соборі

Париж. — Апостольський екзарх для українців католиків у Франції Єпископ Кир Володимир Маланчук відбув перед своїм виїздом до Риму інтерв'ю з представником паризького „Українського Слова" у справах зв'язаних із Вселенським Собором. У своїй розмові Владика ствердив, що українські католицькі єпископи сподіваються зустріти на третій сесії Собору між його обсерваторами теж українських православних єпископів, заявляючи водночас, що була б велика шкода для української церковної й загально національної справи, якщо б православні Владики не взяли участи у Ватиканському Соборі в характері обсерваторів. На думку Преос. Кир Володимира, „участь українських православних єпископів у Соборі могла б промостити дорогу до можливого одобрення Української Православної Церкви Царгородським Екуменічним Патріярхом."

Василя Гавриляка переобрано посадником Едмонтону

Едмонтон, Канада. — Посадник українського роду, п. Василь Гавриляк, був тут переобраний більшістю майже 20.000 голосів на нову дворічну каденцію. Він легко переміг єдиного опонента — кандидата Джорджа Прудгема. Вперше було обрано В. Гавриляка посадником Едмонтону ще в 1952 р. У 1959 р. він зрезиґнував. Після кількарічної перерви він знову зголосив свою кандидатуру на посадника і був вибраний більшістю 7.000 голосів, а тепер — переобраний більшістю майже 20.000 голосів.

Літературно-Мистецький Клюб вшанував пам'ять Нестора Городовенка

Ню Йорк. — Пам'ять померлого 21 серпня ц. р. в Монтреалі на 79 р. життя видатного диригента Нестора Городовенка вшанували в Літературно-Мистецькому Клюбі в Ню Йорку спеціяльним вечором. Він відбувся 23 жовтня в залі Клюбу, прикрашений букетом волошок — улюбленими квітами видатного Полтавця. Спогади Івана Гаєвського про Нестора Городовенка прочитала п-ні Гаєвська. Ольга Соневицька розповіла про зустрічі з диригентом „Думки", а потім за кордоном — хору „Україна", в якому вона співала. Представник УВАН, проф. І. Замша розповідав про допомогу „Дніпросоюзу" — кооперативної централі в Україні, капелянам „Думки" і їх диригентові та таку ж допомогу капелі з рамени „Вукопспілки" в окупованому німцями, голодному й холодному Києві під час другої світової війни. А. Малюца підкреслив відрубність Нестора Городовенка, його окреме почесне місце в історії української вокальної культури. „Вся праця Нестора Городовенка як диригента — заперечувала будь-яку сателітність української самобутньої культури". В кінці музиколог Ігор Соневицький продемонстрував записи пісень у виконанні хорів під диригуванням Н. Городовенка, супроводжуючи прослухання пісень відповідним коментарем. Присутні мали нагоду почути декілька пісень у виконанні хору „Україна" з Монтреалю в Канаді, а також рідкісну платівку з записом пісень капелі „Думка", привезену з Батьківщини колишньою солісткою „Думки", співачкою Ганною Шерей. Голова ЛМКлюбу Борис Ржепецький прочитав на закінчення листа від п-ні Городовенко, яка подякувала Клюбові за вияв пошани до пам'яті її чоловіка і діяча української культури.

ФРАНЦІЯ І СОВЄТИ ПОЛІПШУЮТЬ ВЗАЄМИНИ

Париж. — Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико заявив, що коли Франція прихильно поставиться до бажання Совєтів щодо покращання взаємин, то відносини будуть розвиватись у тому напрямку. Водночас в обох керівних совєтських щоденниках, „Правді" і „Ізвєстіях" появилися призні для Франції статті з пригадками історичних періодів франко-російського союзу. Такі газетні статті завжди, за совєтською традицією, бувають предвісниками поважних подій, — в даному випадку значного покращання відносин між тими двома державами. Західні коментатори пригадують з цієї нагоди, що становище французького президента де Голя було у відношенні до Совєтського Союзу змінливе: раз він покликувався на союз Франції з-перед першої світової війни та спільний фронт у другій світовій війні від червня 1941 року, стверджений формальним підписанням союзу з 1944 року, то знову вказував на СССР, як на найбільшу загрозу для Европи. Гадають, що на теперішній зворот Франції в сторону Совєтського Союзу вплинуло значне погіршення відносин з Західньою Німеччиною. На політичну французько - совєтську атмосферу безумовно вплине новий французько - совєтський торговельний договір, що його формально мають підписати наприкінці цього тижня. Переговори в цій справі велися у Парижі між двома делеґаціями, що їх очолювали французький міністер фінансів і економічних справ Валері Жіскар д'Естень та совєтський міністер для справ закордонної торгівлі Ніколай Патолічев. Ці переговори закінчилися успішно для Совєтів, бо французи погодилися дати 350 мільйонів долярів на сьомирічні сплати. Таким чином Франція пішла за прикладом Британії і зламала умову з-перед 30-ох років, щоб не давати Совєтському Союзові довшого кредиту, як на 5 років. Тих 350 мільйонів дол. мають бути інвестовані в купно у Франції трьох цілих фабрик штучних хемічних добрив, дерев'яної паперової маси та текстильних виробів. В заміну Франція зобов'язалась на спроваджування з Совєтів більшої кількости нафти. У згаданих вгорі статтях в „Правді" й „Ізвєстіях" прославляється французький „реалістичний підхід" до справ Південної Азії й Африки та сприяння Францією „невтральним країнам". Таке становище Франції — пишуть совєтські газети — наблизило її до „миролюбних країн" — себто комуністів.

Кремль з'ясовує закордонним комуністам причини упадку Хрущова

Москва. — Нові совєтські правителі зайняті тепер з'ясовуванням причин і способу „вичищення" Хрущова різним делеґаціям закордонних комуністичних партій. Наприкінці минулого тижня Леонід Брежнєв, Алексей Косиґін і Борис Пономарьов їздили до Біловежської Пущі на зустріч з польськими комуністичними ватажками Владиславом Ґомулкою і Юзефом Циранкевічем. У вівторок 27-го ц. м. Брежнєв, Микола Подгорний і Пономарьов, а також ще й Міхаїл Суслов, з'ясовували цю саму справу делеґації, яка прибула від верхівки компартії Франції. У Москві перебувають також делеґації від комуністичних партій Італії, Індії, Данії й Австрії, — а заповіджено приїзд ще інших. Всі вони поспішили до Москви, наляканi ферментом, який постав в рядах їхніх комуністичних партій внаслідку несподіваного упадку Хрущова. Їхній приїзд до Москви з вимогою з'ясувати їм закулісовий хід московської палатної революції та дійсні причини упадку Хрущова свідчить — за одностайними коментарями західньої преси — про кінець московсько - большевицького диктату чужинецьким комуністичним партіям. Найбільш схвильовані італійські комуністи. Вони, мабуть, вимагатимуть безпосередньої зустрічі з Хрущовим. За новими плітками, Хрущов, будімто перебуває „на лікуванні" в шпиталі в Рубльово, за 15 миль від Москви, де лікувався також Фрол Козлов, коли дістав удар мізку. В найближчих днях наступники Хрущова мають зустрітися з комуномадярським ватажком Яношом Кадаром, який свою владу завдячував виключно Хрущову.

ЗДА встановили атомово-летунську базу на Ґуамі

Вашингтон. — ЗДА перенесли ескадрон, що складається з 15-ох джетових бомбовиків типу Б-52, на острів Ґуам за 2.000 миль від китайського суходолу. Ці бомбовики здатні перевозити атомові бомби й везти стільки пального, що вони всилі долетіти вглиб Комуністичного Китаю і, закінчивши свою бойову місію, вернутися до своєї бази. Перенесення бомбовиків на Ґуам з летунської бази в Ріверсайді на Каліфорнії скоротило віддаль до Комуністичного Китаю на 5.000 миль й наблизило ті бомбовики на віддаль 2.000 миль. Хоч це сталося вже в березні цього року, проте щойно тепер оприлюднено цей факт, мабуть у зв'язку з першим комунокитайським атомовим вибухом, щоб підкреслити, що американські військові чинники рахуються з загрозою збоку Комуністичного Китаю і підготовляються на випадок збройного конфлікту з ним.

У СВІТІ

● **Новий британський міністер торгівлі**, формально президент Торговельної Ради, Даґлас Джей, поїде в листопаді ц.р. на 5 днів до Комуністичного Китаю, щоб у Пейпінґу відкрити британську промислово - торговельну виставку, чи пак ярмарок. У тому ярмарку беруть участь 230 британських промислових і торговельних компаній. Виставка займає простір 130,000 кв. стіп і триватиме 13 днів. Вартість виставлених експонатів обраховують на 3 мільйони долярів, а кошти уладження самої виставки на 2 мільйони.

● **В Мадриді засуджено** п'ятьох робітників з округи Більбао на 6 місяців в'язниці за нехтування законними приписами щодо організованого робітничого життя. Прокуратор вимагав для них кари по три роки в'язниці за „нелегальну діяльність". Річ ішла про те, що робітники огірчені на відносини на верхівці у державних монопольних синдикатах, створили в одній промисловій окрузі власні робітничі ради. Їм не можна було пришити комуністичної латки, бо це були активні члени католицької організації.

● **Президент західньо-німецького парляменту** д-р Евґен Герстенмаєр виголосив на форумі Французького Центру для закордонно - політичних студій в Парижі промову, в якій запропонував, щоб зреорганізувати Північно - атлантійський пакт (НАТО) на світову оборонну протикомуністичну організацію, яка охоплювала б також Далекий Схід, Південну Азію і середньо-східні країни. Французи холодно поставились до того проєкту, бо вони пропонують „невтралізацію" південної Азії та лякаються, що оборона будь-котрої позаевропейської країни, загроженої комунізмом, може втягнути у війну Францію.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Суперечні твердження

Передвиборча кампанія наближається до свого кінця і головні кандидати та їхні активні прихильники виголошують тепер щоденно промови, роз'їжджаючи по всіх кінцях країни. Приявні на всіх отих вічах і зібраннях палко оплескують промовців, частенько перериваючи їхні виступи виявами свого захоплення. Однак, зіставивши промови, виголошені в той самий день кандидатами на президента і віце - президента обох партій, було б дуже трудно зорієнтуватися, де правда. У цьому саме й парадокс цьогорічної виборчої кампанії. Відомо, що насправді між двома головними американськими партіями нема дуже яскравих різниць. Тим часом слухачі слухають речі, які одна одну виключають та одна одну заперечують.

Президент Джансон, виступаючи в минулий понеділок у Джексонвіллі на Флориді, закинув сенаторові Голдвотерові, що він проповідує „ненависть", якої від часів Вільсона не проповідував жадний із кандидатів на президента. Голдвотер — твердив президент Джансон — „вимагає, щоб ми обмірковували можливості вжиття атомової бомби у В'єтнамі, ба навіть у Східній Европі, де повинно бути повстання". Голдвотер „пропонує політику над берегом війни з атомовою зброєю". „Нам кажуть, що Уряд повинен виректися багатьох своїх програм і повернути їх стейтам, — нам кажуть, що ми повинні виректися освіти, зробити соціяльну забезпеку добровільною, що повинні виректися публічних електрівень і забути про фармерські програми... Коли ви хочете зробити соціяльну забезпеку добровільною, то вдаряєте в саму систему соціяльної забезпеки..." А демократичний кандидат на віце - президента, Гюберт Г. Гомфрі, майже одночасно твердив у Медісоні, Вісконсин, що коли б сенатора Голдвотера обрано на президента ЗДА, то ця країна стала б „касарняною державою у примарному світі, ізольована від усього за винятком панування атомового терору..."

В той самий день Беррі Голдвотер промовляв у Медісон Сквер Гардені в Ню Йорку: „... Говорю про мир. Ваш Президент заявляє вам, ніби я хочу розпочинати війну, що є річчю смішною, і ви знаєте це. Говорю про скріплення соціяльної безпеки. Ваш Президент говорить вам, ніби я хочу знищити її, що є річчю смішною... Мої опоненти кажуть, ніби я живу в минувшині, що є смішним твердженням. Коли я вимагаю у політиці закордонної допомоги робити виразніше вірізнювання і вести її практичніше, то кажуть, що Голдвотер є ізоляціоністом, котрим я не є..." І з свого боку Голдвотер закидає Джансонові та його співробітникам, що „вони вірять, що поступові в цій країні можна прислужитись просто і безпосередньо через розділювання на всі сторони дарунків завдяки щораз сильнішому федеральному урядові". Голдвотер назвав таку методу „політичним батькуванням".

Очевидно, що більшість із цих суперечних передвиборчих тверджень є перебільшені, бо цілком певно, що ані президент Джансон не завів би диктатури і соціялізму, ані сенатор Голдвотер не розпочав би атомової війни і не скасував би соціяльного забезпечення. А втім, ці передвиборчі перетягнення та взаємні суперечності дуже допомагають з'ясувати концепцію і напрямні американської внутрішньої і закордонної політики, допомагають народові виробити собі всою власну опінію і в день виборів своїми голосами вибрати справжню владу народу через нарід і для народу.

Стан кооперації в Україні

У виданні „Самопомочі" в Ню Йорку незабаром вийде з друку капітальна праця видатного кооперативного діяча, д-ра Івана Витановича, „Історія українського кооперативного руху". Докладне ознайомлення з цим твором ще у відбитках показало, що, нарешті, заслужений у нашому економічному й національному відродженні український кооперативний рух знайшов свого історика, який проаналізував і синтезував його виникнення, досягнення і промахи, перспективи, тісне пов'язання з кооперативними рухами за кордоном і т. д. Книга також показує, що українська кооперація у країнах вільного світу розвивається, не зважаючи на складні обставини праці у світі добробуту, та що, як і колись на Рідній Землі, цей рух посднує й тут два головні завдання: економічну підтримку членству і всяке можливе забезпечення його культурно-духових потреб. Багато уваги в цій праці приділено українській кооперації в окупованій Батьківщині. Приборкана ініціятива народних мас відбилася й на розвитку кооперації, яку большевики формально залишили, але фактично обернули на одну із своїх підбудівок, обмеживши докраю її можливості й компетенції та підпорядкувавши найвищому „начальству" в Москві.

Маємо деякі дані про фактичний стан споживчої кооперації в УССР. „Радянська Україна" з 4-го липня 1964 р. подала: „На початок цього року в селах і районних центрах України налічувалось понад 75.000 роздрібнених підприємств кооперативної торгівлі. Нині в республіці працює 4.200 кооперативних крамниць самообслуговування, понад 5.000 крамниць і відділів, які торгують за зразками і з відкритою викладкою товарів, організовано понад 8.000 ларків для торгівлі без продавця", — але в них, мабуть, продають лише пресу... Далі ця ж газета повідомляла, що „в системі споживчої кооперації республіки налічується близько 11.000 підприємств громадського харчування. Майже половина з них працює за принципом самообслуговування". Існують, чи, вірніше — животіють на Україні кооперативні артілі для виготовлення мистецьких виробів, подекуди збереглися кооперативні об'єднання людей, скалічених на фронті або в нещасливому випадку, які продукують деякі предмети для хатнього вжитку.

Але від давнього розмаху праці української кооперації не залишилося й сліду. Руїнницька комуністична диктатура зліквідувала головні засади кооперативного руху: добровільність членства і вільну ініціятиву. Кооперативні видавництва до кінця 1920-их років, наприклад, видавали твори, підручники, мапи тощо. Коли б кооперація могла по-справжньому працювати, то не було б таких повідомлень, як ось у „Радянській Освіті" з 4 липня: „Немає потреби багато говорити про значення настінних мап і картин при викладанні історії і географії... Неодноразово приймалось відповідні рішення: забезпечити школи мапами й картинами, але рішення залишились рішеннями"... Не було б таких анекдотичних заяв, ак у „Перці" ч. 15: „Казати, що цвяхи, які виробляють у Сумах, ні на що не схожі — гріх. На щось вони таки схожі. У сметану лізуть самі, як по маслу. От тільки в дошку лізти не хочуть. Половина цвяхів не має голівок"... Як ті „цвяхи", так і тепер на Україні існує лише подоба обезголовленої кооперації. Бо комунізм — проти вільної ініціятиви народу.

О. Д-вич

ПІСЛЯ ПОВОРОТУ ДЕ ГОЛЛЯ

Париж. — Повернувшись із своєї подорожі по країнах Південної Америки, де Голль застав „гору роботи". Ці справи такі складні, що він навіть не влаштував пресконференції, щоб похвалитися своїми успіхами. Та й виглядали б ті успіхи не переконливо в обличчі світових подій і внутрішніх клопотів, зокрема із сільським господарством, що виявились в двотижневому страйку продуцентів молока.

На першому засіданні Ради Міністрів де Голль лише наголосив факт „сердечного ставлення народів Латинської Америки до Франції". Офіційно подано до відома, що незабаром буде вироблений загальний плян торговельних, політичних та культурних зносин з цими країнами на базі окремих договорів. А відомо, що йдеться в першу чергу про допомогу фаховими кадрами, а щойно в другу — про допомогу господарську в прямому цього слова значенні.

На повалення Хрущова де Голль, як кажуть, зареагував у своєму стилі. Вислухавши цю вістку, що сколихнула усім світом, він преспокійно заявив: „Але земля далі обертатиметься довкола своєї осі..."

Проте, щоб збільшити заколот серед лівих кол, зокрема серед комуністів, які не знають, на яку стати після того, як звикли вже до думки, що Хрущов завів в СССР „справжню соціялістичну демократію і законність", — речник французького уряду заявив, що Хрущов ніколи не виступав проти Франції, і тому — жаль його... Одночасно висловлено офіційно сподівання, що дотеперішні зв'язки із СССР можна буде затримати й поширити.

При цьому слід сказати, що в Парижі тепер якраз в розпалі „культурні зв'язки" із СССР: виступає балет П. Вірського, співає Б. Руденко, незабаром приїде на один виступ Київська опера. Отже, цим разом слово „Україна" не сходить з паризьких афіш.

Вибух китайської бомби широкою луною відбився у французькій пресі. Уряд зареагував на цю подію знов же у де-голлівському дусі надзвичайного спокою і вдоволення із своєї передбачливости. Речник уряду заявив, що нема в цьому нічого дивного, бо кожна країна, природньо, намагається запевнити свою безпеку. Така потуга, як Китай, мусіла випродукувати атомову бомбу раніше чи пізніше. Щождо наслідків цієї події, то вони поважні: поява Китаю між потугами, що розпоряджають атомовою зброєю, може змінити уклад сил. Але не буде тут ніякої революції — атомовими потугами стають ті п'ять держав, які підписали хартію в Сан Франсіско, як основоположники Об'єднаних Націй.

Як бачимо, ця заява справді була в стилі де Голля, хоч складав її міністер інформації. В ній чути вдоволення далекозорого політика, який не здивується, коли червоний Китай приймуть до ОН. Не тому, що його визнала Франція, а тому, що годі поминути реальність його існування, хоч і яку це існування несе загрозу для світу. Але, каже де Голль, коли не думаємо йти війною проти Китаю, коли не маємо наміру видушити його населення, то треба з його існуванням рахуватися й пробувати з цією новою силою жити.

Далеко слабше становище уряду в справах внутрішніх. Молоко знову появилося в усіх крамницях, але справа з цінами на молоко й взагалі проблема цін на сільськогосподарські продукти далеко не розв'язана. Годі заперечити, що у Франції ситуація в цій ділянці нормальніша, як в інших країнах. Франція, як і ЗДА, належить до тих країн, що мають велику надвишку сільськогосподарської продукції. Однак продати її — не легко. Держава докладає великі гроші на втримання цін, але це не помагає.

Не помагає в першу чергу тому, що не розв'язано ще справи внутрішнього постачання, яке діє за системою з-перед 50 років. Тоді ціни на рільничі продукти були дуже низькі, бо селянин задовольнявся будь-чим, а ще меншим мусів задовольнятися його робітник. До того ж приходило багато продуктів з колоній, в яких робітник працював запівдурно. Тепер, коли робітники сільського господарства мають майже ті самі вигоди, що їхні товариші в промисловості, коли колонії усамостійнились і не хочуть продавати за зламаний гріш своїх продуктів, система посередників, створена в „старі, добрі часи", неймовірно обтяжує ринок. Продуцент дістає замало, а споживач — платить забагато.

Від часу, коли скінчилася війна, коли заведено загальне й державне соціяльне забезпечення, що піднесло видатки працедавця, говориться про реформу системи достави. Але ніхто не зважується рушити цієї ділянки капіталу. Де Голль розв'язав альжирське питання, як Мендес Франс індокитайське, але торговельних посередників ніхто не відважиться рушити. Тепер на це приходить час.

Але це справа не проста. Вона вимагає не тільки ліквідації певного соціяльного прошарку, але й великих інвестицій. А інвестиції це — будова нових приміщень та двірців для швидкого перевантажування вантажів, отже проблема, яка вимагає років. Селяни ж не хочуть чекати. І тут Франція сподівається допомоги від Европейської Господарської Спільноти.

Договір про спільний европейський ринок передбачає обмеження державного фінансування сільського господарства, щоб завести вільну конкуренцію. При проведенні цього договору Франція може виграти на всіх фронтах, бо держава зменшить свої видатки, а ціни підуть угору, бож вони мають бути середніми між найвищими й найнижчими, а Франція має ціни нижчі, бо продукує забагато. При устійненні однакових цін французький уряд матиме змогу натискати на фармерів і на купців, щоб цю конкуренцію витримувати.

Але, наприклад, Німеччина боїться цього, бо це довело б до потрясення її села, яке потребує державної допомоги більше, як французьке. Торг у цій ділянці ведеться вже роками, і ось тепер Франція заявила: або ми уодностайнюємо ціни, або Франція виходить із спільного ринку. Справа рішиться 15 грудня, коли зберуться представники „шістьох" у Брюсселі. Передбачається зудар між Францією та Німеччиною такої напруги, як під час дебат над приступленням до европейського об'єднання Великої Британії.

Для нас нема сумніву, що Німеччина поступиться, щоб зберегти добрі відносини із Францією. Становище Франції не позбавлене рації у зв'язку з переговорами над т. з. „Кеннеді равндом". Без наладнання цін на сільськогосподарські продукти Европа не може переговорювати з Америкою.

Ясно, що таке загострення відносин між партнерами европейської спільноти дуже прикра річ для де Голля. Опозиція готується використати ці трудноші в перспективі майбутніх виборів президента. Правдоподібно, буде зложена „заява цензури" в ділянці сільськогосподарської політики, і парлямент уперше матиме нагоду наступити на пальці урядові.

Цей комплекс в'яжеться із загальним положенням опозиції до де Голля і вимагає окремого розгляду.

ЗВЕРНЕННЯ

V ВЕЛИКОГО ЗБОРУ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ДО ЗЕМЛЯКІВ І ДРУЗІВ В УКРАЇНІ

Дорогі Земляки і Друзі!

Пересилаємо Вам палкий братній привіт, зібравшись на V Великому Зборі Українських Націоналістів, щоб розглянути нові умови й нові потреби нашої визвольної акції, нові можливості допомогти Вам і українському народові в його визвольній боротьбі та творчій праці.

Розкинені по різних країнах і континентах, ми всі об'єднані любов'ю і прив'язанням до нашої рідної землі, до українського народу, до Вас. Ми уважно слідкуємо за Вашим життям, працею, здобутками, втратами і жертвою. Кожне Ваше досягнення на будь-якому проміжку життя сповнює нас гордістю і радістю, а Ваші невдачі — смутком. Бож всяка Ваша поразка є болючим ударом і по нас.

Ви знаєте, чому ми опинилися поза межами України, далеко від батьківської землі. Ми всі, за винятком тих, що прийшли на світ у чужих країнах, живши дома, в Україні, трудились з усім народом над розбудовою нашого життя, як робітники і селяни, учителі та кооператори, інженери і громадські діячі. Багато між нами й тих, які ставили чоло ворогові на фронті бою в 1917 - 1921 роках або як підпільники, як бійці повстанських зривів, що протиставилися ворожій окупації, не даючи їй утривалитись в душі народу. Разом з усіма Вами ми клали цеглину за цеглиною для дальших здобутків, для дальшого піднесення життьового рівня всіх мешканців України, для росту і розвитку нашої соняшної Батьківщини. І найвищою для нас усіх метою завжди було: народ і його добро.

Не партія, не кліка, а народ! Щоб український народ, поруч усіх інших народів світу, був вільний і незалежний. Щоб був він господарем своєї землі, щоб, рівний з усіми вільними народами, не мав він над собою ніякого пана, ніякого погонича, ані „старшого брата". І за це ми рішили боротися до останнього нашого віддиху.

Боротись проти всяких узурпаторів та імперіялістів, проти наїзників, що старшували б над нашим народом, диктуючи йому, накидаючи свою волю. Таке своє наставлення засвідчили ми і засвідчуємо нашою працею і нашою безнастанною боротьбою. Тому червоний окупант намагається поставити мур між Вами і нами, намагається дискредитувати нас як наємників ворожих сил, як „найлютіших ворогів українського народу", як ворогів Вашої праці і Ваших здобутків, „паліїв війни" і т. п.

Хочемо Вам сказати, що ми ніколи не виступали й не виступаємо проти Ваших досягнень, бо це досягнення українського народу і наші досягнення. Також наші здобутки у вільному світі є Вашими здобутками.

Ми виступаємо і боремося, як боретеся і Ви, проти окупації, що Вас поневолює. Кожного дня, на кожному кроці Ви бачите, як непродуктивні нероби, погоничі і наставники витискають з народу піт і кров. Вони нічого не продукують, нічого вартісного не дають, орудують пустопорожніми фразами, надуманими теоріями, щоб тільки підбудувати й утривалити своє паразитне життя.

Кинувши Вас у злидні державного капіталізму та колгоспного кріпацтва, ці паразити проповідують „вищість соціялістичної системи", покликаючись на Марксову обіцянку вибороти безклясове суспільство. Насправді ж, замість визволення пролетарів, вони створили нову клясу червоної буржуазії, яка тримається системи, що не має нічого спільного із визволенням трудівників.

Сьогодні виразно видно, що вся Марксова теорія остаточно провалилась. Не прийшло до концентрації капіталу і заломання капіталізму з внутрішніх суперечностей, а, навпаки приходить децентралізація капіталу, постійний ріст добробуту робітників і селян, які здобувають щораз більші права і шляхом демократичних інституцій керують своїми державами. Пролетарі, що не мають нічого до втрачення, існують в першу чергу в т. зв. соціялістичних державах. Трударі країн вільного світу мають багато до втрачення, а в першу чергу свою людську гідність. Наявним доказом цього є факт, що т. зв. соціялістична система заводиться в усіх країнах тільки силою багнетів червоної армії.

Пляново і поступово російсько - большевицькі шовіністи і обрусителі намагаються зрусифікувати Україну і український народ. Вони крок за кроком підпорядковують українську мову російській, намагаються зробити її говіркою „мови Леніна". В культурі, в письменстві, в мистецтві, на кожному кроці московські шовіністи та їх українські ступайки вбивають нам у голову, що українські письменники, вчені, мистці нездібні творити самостійно, а лише були і є учнями, наслідувачами російської духової творчости. Так ніби український народ це нездара, нездібний творити свої духові вартості.

В економіці вже таки без ніякої маски грабують природні багатства українського народу, його землі. Потом мешканців України розбудовують силу й потугу московського центру. Чи ж не ціною голодової смерти мільйонів українців побудовано Біломорський канал, промислові центри Сибіру, „освоюється" сьогодні Казахстан? Чи ж Україна не служить для Московщини колонією, з якої вивозять господарські багатства і живу робочу силу? Чи ж Москва не встановлює цін на наші вироби і продукти? Чи ж вона не дарує їх від свого імени тим народам, які хоче в свою чергу закабалити?

А вже найбільше терпить від московського свавілля українська думка та політична дія. Сама згадка про політичні прагнення українського народу в сучасному, а навіть про його здобутки в минулому, викликає заперечення в московських цензорів. Московські бюрократи і партійці в УССР є тільки виконавцями наказів Москви. Це ті ж ставленики Кремлю, що колись під проводом Леніна завоювали Україну, позбавили Українську Народну Республіку суверенности, створили УССР, насильно включили її в СССР і сьогодні господарять як у своїй колонії. Хіба вони дбають про мільйони українців поза межами УССР? А в зовнішньому світі українська еміграція далеко більше сказала, наприклад, у 150-ліття народження Шевченка, як уряд УССР.

В подібному положенні, як сьогодні Україна, ще недавно перебувало багато країн та народів азійських і африканських колоній. Їх також гнобили політично, експлуатували економічно, упосліджували культурно. Одначе вже після першої світової війни влада поневолювачів захиталась, і вони мусіли визнати право народів на самовизначення. Тоді теж піднявся український народ і створив свою незалежну державу.

Та колоніяльні імперії не зникли відразу. Вони поступово, зокрема після другої світової війни, стали розпадатися під тиском визвольних змагань поневолених народів та в силу різних політичних, соціяльних і економічних процесів. Колоніяльні народи почали унезалежнюватись та творити свої самостійні держави. За останніх двадцять років усамостійнились 53 народи. Сьогодні єдиною і останньою колоніяльної імперією є СССР, що тримає в неволі народи Европи та Азії.

Колесо історії не повернути назад, і для Совєтської імперії надходить кінець. Історія не знає вічних імперій. Чи ми маємо менші права на національно - державну самостійність, як кольорові народи Азії і Африки? В 1956 році проти московської диктатури виступили народи польський і мадярський. Користаючи з напруження між Москвою і Китаєм, румунський народ унезалежнюється від Москви. У зв'язку з китайською загрозою Москва змушена робити щораз більші поступки своїм сателітам. Недалеко той час, коли вона не буде в стані втримати в залежності й інші поневолені нею народи чи їхні республіки, а в тому й УССР.

Та годі думати, що до того прийде без боротьби. Москва не дасть свободи народам СССР, коли вони не піднімуться проти неї одностайно і рішуче. В Об'єднаних Націях існує окрема комісія для ліквідації колоніялізму в світі. Там вже не раз виникало питання поневолених Москвою народів. Але ніхто нам не прийде з допомогою, доки ми самі не виявимо в рішучій формі бажання усамостійнення. Народ, що перейшов стільки історичних лихоліть, перетривав різні окупації, переможе й московську навалу. Чекаючи остаточного розвалу імперії, українська еміграція працює у вільному світі в напрямку з'єднання Україні союзників і підтримки. Український народ не може виявляти лише пасивного спротиву. Тож і Ви використовуйте все легальні можливості для спротиву русифікації, для господарського усамостійнення, для виплекання свідомої своїх завдань національної провідної верстви. Творіть спільний фронт поневолених Москвою народів. У всіх ділянках готуйтесь зустріти і використати пригожий момент для удару, що остаточно розвалить Совєтську імперію!

Пам'ятайте, що ми завжди з Вами в боротьбі за Україну „без холопа і без пана", без „старшого брата", без большевицького паразита-погонича. Наші серця б'ються в один такт з Вашими. Ми оцінюємо героїзм друзів - підпільників, завзяття всіх націоналістів-державників, усіх тих, що використовують кожну можливість зберігати національну свідомість і духову тугість українського народу. Зі свого боку ми робимо й робитимемо все, щоб для Ваших і наших змагань знайти симпатії і підтримку зовнішнього світу.

При спільних зусиллях, взаємному зрозумінні, завзятті і безперебійності нашої боротьби перемога буде за нами!

Президія
V Великого Збору
Українських Націоналістів

На чужині, липень 1964.
(„Новий Шлях" Вінніпег)

Володимир Янів

МІЖ СПЛЕТОМ ДРАКОНА Й МЕДАЛЬЙОНОМ ХРИСТА

(ПОДОРОЖНІЙ ЕСЕЙ З НОРВЕГІЇ)

(3)

Але ось викутий у скелі тунель, — фіорд зникає, і знову з'являється вічно юна стихія потоку. Дерева стають рідші, їх стовбури голі, лише верховіття зелені, — наче дерева уподібнилися до скель. Краєвид сумнішає, доки потік не сполучиться з озером, з якого випливає. І знову ліс, а з-поза зелені шпильок виринають на озері також зелені шери. Ця дивна прозорість фіорду, здається, сягає дна.

Далі дорога роздвоюється: одна йде до найбільшого льодовика Норвегії, Йостедальсбре, друга — в найвищі гори, улюблений терен мандрівок, Йотунгаймен. Дорога до льодовика вузенька, і завжди стає джерелом емоцій, тим більше, що автобуси тут не дають звукових сигналів перед закрутами, і щохвилини нагло спиняються над пропастю, коли навпроти з-поза закруту вискакує авто.

До речі, до цього льодовика під'їздив я також з іншого боку, бо він разом вкриває площу 800 кв. км., при найвищій висоті 2083 метри, отже приблизно при висоті нашої Говерлі. Доступ під льодовик легкий, але перехід через нього вимагає досвіду, чи пак провідника, бо в льоді багато щілин. З льодовика творяться десять водоспадів, що утворюють озеро, з якого випливає потік.

Як зелені гори у фіорді, так і льодовики відбиваються в озерцях, і сиві мряки на овиді, біла гора й біле її відбиття творять цілу гаму сіро-білих відтіней. Дорога така хвиляста, що іноді здається немов би пливеш кораблем, а злуда буває особливо сильною, коли осідає мряка.

В останній частині дороги, вже після з'їзду з хребта, автобус їде попри озеро, яке мені видалося більше „фіордуватим", як не один фіорд — таке воно було вузьке. В цілому це одна з найкращих туристичних трас, які доводилося мені бачити. На хребті хат не видно, тільки заїзди, а при них автобусові зупинки.

Само Осльо — терасове місто над розлогим фіордом — має одно з найкращих положень, яке знаю. Уліті вдень воно потопає у зелені парків. Вночі воно настроєво виглядає серед повені світла: електрика в Норвегії дешева, адже ж гір і води не бракує. Правда, нема крикливих реклям. До того ще долучуються світла кораблів, морських ліхтарень, гавані. Відомо — модерна столиця. Проте хоч Осльо — власне кажучи — єдине правдиве місто Норвегії, воно тісно лучиться з природою, і прогулянка, наприклад, до Нурефелю дає можливість побувати кілька годин серед природи.

Дорога до Нурефелю має всі елементи, типові для Норвегії — і парковий, багатий ліс зразу, і бідніший ліс, який ледве добуває на скелях соки для життя, і озерця — з шерами й без них, і потоки, і пасовиська та полонини. Остання частина дороги дуже стрімко пнеться вгору, і автобус сповільнює темп, повзе до синяви неба, з тіні до світла. Закоси стають щораз частішими, дорога вужчою й вужчою. І коли доїздить він — приблизно по двох з половиною годинах — до кінцевої зупинки, то подорожник опиняється у гірському гнізді: внизу озеро, а за ним гори й гори.

Далі можна їхати линвовою залізничкою в кріселках від границі лісу на висоті 750 метрів понад пустирем. Увесь час чудесна панорама, — бо кругом скелясті гори, щось як наші Ґорґани з цикотами, тільки з лагіднішими узбіччями. В кріселках їдеться 25 хвилин, а далі вже пішки на верхи, — перший, другий і третій (1460 м.), — кругом по 3 і 4, а то й 5 пасем гір, посеред них дві льодові гори, поміж ланцюгами гір — озера.

Ціла прогулянка триває понад 12 годин, з чого в природі можна бути 7 годин, насолоджуючись краєвидом, який можна бачити тільки серед найвищих гір. Цей „підстоличний" краєвид ще раз пригадує багатство пейзажів, яким обдаровує Норвегія і яким різьбить обличчя своїх мешканців.

Населення Норвегії на 96% лютеранського визнання. Але треба сказати, що лютеранізм заведений у тій країні насильно під час її поневолення данцями, які доволі „брутально" — як сказано в історії — застосували відому засаду „чия влада, того й релігія". Проте, спротив норвежців, який, може, залишив певний слід у підсвідомості, чи близькість до природи, чи одне й друге, — спричинились до того, що їх релігійність — це, зокрема, видно у церквах, — позбавлена холоду, — того холоду, який ми звикли бачити в континентальних країнах, зокрема ж у протестантській Німеччині, чи — ще більше — в кальвінській Швайцарії.

Церкви у Норвегії не мають відомої з інших зреформованих країн раціоналізованої „голизни" — навпаки, у них багато різьби і ікон. І в тому напрямі йде і реставрація церков, як от катедри в Осльо, розмальованої в рр. 1936 - 50.

Дуже оригінальні фрески цієї катедри вкривають цілу стелю й ідуть широким фризом повздовж горішньої партії стін. Оригінальність фресок у поєднанні традиційного і модерного. Коли осередок нефігуративний, тоді в партіях фризу — сцени із св. Письма. „Нефігуративність" центру також традиційна, бо мальовило докладно наслідує елементи килиму з стонованими кольорами давніх норвезьких „плахт". Здається, що це великий килим, прикріплений на стелі. Картини фігуративного фризу у кольористиці і стилізації нагадують дещо гобелени, і таким чином достосовуються до основного фону (Гуго Люс Мор).

Вступайте в члени УНСоюзу!

В Міннеаполісі помер видатний союзовець: Олекса Пилатюк

Олекса Пилатюк, член 345-го Відділу в Міннеаполісі, Міннесота, вмер 30 вересня 1964 р. Він народився 27-го січня 1894 р. в селі Нагірянка, Бучацького повіту в Зах. Україні. Виїхав до Канади у 1911 році. Звідти дістався до Міннесоти у 1915 році. Від того часу до смерти мешкав увесь час у Міннеаполісі. Від 1922 р. став членом УНСоюзу.

Брав активну участь у розбудові громади УПЦ св. Арх. Михаїла, виконував ті чи інші функції в парафіяльній управі і в управі 345-го Відділу УНС.

Останні 10 років був скарбником Відділу. Зорганізував дляУНС багатьох членів, у тому всіх без вийнятків членів своєї родини. Лишив у глибокому смутку свою дружину Катерину, сестер Анастасію та Катерину в Україні, доньок Марію Тис та Юлію Лаврик, сина Бориса, зятів - американця Тиса, який по шлюбі став активним членом громади УПЦ св. арх. Михаїла, та протоєрея о. Лаврика зі стейту Ню Йорку, а також дев'ятьох внуків і внучок, які всі також є членами УНСоюзу.

Похорон відбувся 3-го жовтня. Переводив його настоятель УПЦ св. арх. Михаїла прот. о. Микола Антохій. Десятки авт з друзями та приятелями покійного брата Олекси супроводили його в в останню земну дорогу на цвинтар. Представники відділу УККА, 345-го відділу УНС і ОДВУ, промовляючи на цвинтарі, підкреслили те саме: українська громада Міннесоти втратила в особі бл. п. Олекси Пилатюка незламного українського патріота, прикладного християнина, чисту та щиру людину.

УПРАВА ВІДДІЛУ

Т-во Прихильників УНР в Нюарку посвятило прапор та вшанувало проф. Бориса Мартоса

Нюарк, 18-го жовтня в українській православній церкві святого Вознесенія при великій кількості мирян і гостей от. прот. Микола Харіщак відправив молебень за український народ на батьківщині в Україні і в розсіянні, Український Уряд в екзилі і Ювілята проф. Бориса Мартоса.

Після молебня посвячено Український Національний Прапор, що його набуло місцеве Товариство Прихильників УНР.

В залі церкви при переповненій кількості місцевих українців і гостей відбувся Ювілейний Бенкет на честь ювілята Б. Мартоса.

На бенкеті були заступлені представники українських організацій, і місцевих і з дальших околиць, як: Трентон, Філядельфія, Бавнд Брук, Пасейк та Ню Йорк.

Від Державного Центру УНР в імені Президента УНР д-ра Степана Витвицького вітав Ювілята його найближчий співробітник, — голова представництва В. О. УНР на терені Америки — д-р Є. Приходько.

Слово про життя і політичну діяльність ювілята виголосив його найближчий друг, — полковник Володимир Кедровський, кол. головний інспектор Армії УНР.

Від Головної Управи Об'єднання Прихильників УНР м. Ню Йорк вітав Ювілята полковник П. Самойлів. Від УВАН — проф. Д. Горняткевич, від СУА п-ні Падковська, від ДОБРУСУ п-ні І. Несенюк, від Укр. Роб. Союзу — радний п. Т. Вислоцький, від Укр. Вищої Екон. Школи д-р Ст. Процик, від Т-ва Прих. УНР м. Нюарку п. К. Степовий, від Товариства Прихильників УНР м. Ню Йорк п. К. Марущак, від Товариства Прихильників УНР Пасейк інж. О. Клисяк, від Вільної Громади д-р Ничка, від Центральної Кооперативи д-р Шепарович, від молодечої Організації ОДУМУ п. А. Філімончук та інші.

Письмові привіти надійшли від численних осіб.

На посвяченні прапору були заступлені організації: Представництво Д. Ц. УНР, Товариства Прих. УНР, УВАН, ОбВУА (Комбатантів), ОДВУ, ДОБРУС, ОУРДП, „Самопоміч, СУА, Укр. Роб. Союз, Союз Кооператорів, УВЕШ, ОДУМ і другі. — Бенкетом проводила пані Ярослава Олесницька. К. С.

Пітсбурґщина в поклоні сл. п. Ст. Бандері

Питтсбург, Па. В неділю 11-го жовтня Питтсбурзька громада організовано віддала поклін світлої пам'ті Степанові Бендері в п'яту річницю його трагічної смерти. Відзначення цієї річниці напротязі довшого часу підготовляли Управи двох відділів ООЧСУ, а це: 21-й відділ ООЧСУ в Питтсбургу і 36-й відділ ООЧСУ в Ембриджі, Па. В неділю 11-го жовтня перед полуднем в українських католицьких і православних церквах Пітсбургу, Мекісрак і Ембредж, відслужено панахиди за душу провідника Українського Націоналістичного Руху сл. п. Степана Бендери. Цього ж дня в полудневих годинах українська радіо-година „Пісня Уккраїни" присвятила цілу свою передачу п'ятій річниці з дня трагічної смерти Ст. Бандери.

О годині 4-й по полудні в українській залі на савтсайді відбулася Жалібна Академія, в якій взяло участь понад 300 осіб українців трьох українських ґенерацій.

У виповненій по береги залі ми бачили представників нашої старшої ґенерації, тих, що активно працюють в громаді вже понад 50 літ, серед них кількох сеньйорів українського національного життя на цій благословенній землі, їхніх дітей і внуків, які знають про Україну лише з образків, книжок і оповідань. Численно була заступлена нова еміґрація, яка прийшла на цю землю по 2-ій світовій війні й принесла з собою подих рідної землі. Присмно було бачити серед зібраної громади аж трьох українських католицьких священиків.

Жалібна Академія почалася співом американського національного гимну. Відкрив академію голова 21-го відділу ООЧСУ в Питтсбургу п. Володимир Мазур. Головним промовцем був п. Гнат Білинський із Філядельфії — член Головної Управи ООЧСУ і член Екзекутиви УККА.

Прийнято резолюції, які відчитав п. Петро Годованець, а відтак відбулася мистецька частина з участю тріо бандуристів із Нюарку: Володимир Юркевич, Іван Івашко і Роман Левицький. Тріо бандуристів виконали ряд повстанських, стрілецьких і козацьких пісень.

Після академії відбулося прийняття, де зібралися членство ООЧСУ і гості та в спільній гутірці могли поділитися думками про актуальні проблими українського громадського життя Питтсбурщини. П. Г.

Успішна Стейтова Конвенція Філії УККА в Північній Дакоті

Закінчення зі стор. 1-ої

КА помістив також „Ди Белфілд Нюс", а знимку і статтю під загол. „Український Герой — Тарас Шевченко" помістив найбільший америк. щоденник в Півн. Дакоті „Ди Бісмарк Трібюн". — Менші статті і замітки про З'їзд філії УККА появилися майже у всіх щоденниках і кількох тижневиках. Крім того радіостанція КДІХ кілька днів повідомляла, що відбудеться Конвенція філії УККА.

По такій підготовці в амер. пресі і радіо, понад 215 осіб зібралося в Меморіял Год в Белфілді, де жіноцтво з парохії св. Івана Хрестителя підготовило обід для делегатів і гостей.

Делегатів і гостей привітав голова місцевого Відділу УККА п. Никола Прокоп і попросив до слова д-ра Антона Жуковського, який формально відкрив збори та ствердив понад 200 присутніх і делегатів, між якими були професори університету з Фарґо Гасовий і Степан Попель, та майже всі українські лікарі в стейті Норт Дакота. — Д-р А. Жуковський попросив о. Лаптуту відмовити молитву. Всі відспівали український і американський гимни під сольовим проводом пп. М. Макарук і Кордонової. — Голова запропонував вшанувати пам'ять двох померлих діяльних членів Екзекутиви, Василя Мельника, скарбника філії і Івана Шяпковського, члена Екзекутиви. Вшановано пам'ять двох приятелів України бл. п. конгресменів Отто Круґера і Г. Найґарда.

До президії ввійшли: Стефан Ф. Глебічук — предсідник; проф. Стефан Попель — заст. предсідника і д-р Нестор Когут — секретар.

По прийняттю протоколу Стефан Глебічук відчитав привіти від конгресмена Д. Шорта і від губернатора стейту В. Гая. — Показано фільм відслонення пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, який зробив і висвітлював п. Ярко Гординський, студент медицини з Гренд Форксу.

Секретар філії УККА здав звіт, в якім зазначив, що вислано з філії понад 1800 листів і одержано 1014 листів. —

Касовий звіт здав в. о. касира Андрій Дрібненький.

Д-р Ярослав Терлецький розказав про многогранну політично-суспільну і громадську працю голови тут. філії УККА д-ра Антона Жуковського.

Стефан Глебічук вручив д-ру Жуковському спеціяльно для нього зроблену плиту, відзначуючи цим його народини і 40-ліття громадської праці. Д-р Жуковський щиро подякував за відзначення.

Приступлено до звіту з діяльности Екзекутиви за чотири роки.

Важніші факти зі звіту голови філії УККА: Традиційне відзначування річниці проголошення Самостійности і Соборности України; надається кілька разів в рік півгодинні радіові і телевізійні авдиції для українців і ширення правди про Україну між американцями; влаштувуться пікнік з показом фільмів, відзначено 30-ліття голоду на Україні, з тим, що вміщено статті в амер. пресі і радіо-телевізійних авдиціях на кілька стаціях про цю подію та виславлено меморіял філії УККА до сенаторів і конгресменів і до Державного Департаменту, який втягнено до Конгресового Рекорду.

Поглиблено і нав'язано тісніший контакт з американською пресою, радіовими і телевізійними стаціями. Американська преса одержує від нас т. зв. „пресс релїз" і багато американських щоденників і кілька тижневиків поміщують статті на українські теми. За звітовий час поміщено 183 більші або менші статті в амер. пресі про Україну і укр. справи. Кілька разів в більших щоденниках і тижневиках стейту поміщено мапу України.

Голова мас особистий контакт з визначними американцями і американськими установами, а жива кореспонденція з сенаторами, конгресменами, губернатором, Державним Департаментом, генер. поштмайстром, а навіть з Президентом ЗДА доповнили наші контакти.

Наша філія УККА і її голова д-р Жуковський особисто здобули собі таку повагу у амер. загалу на терені стейту, що багато америк. установ запрошували його дати доклад на теми Східньої Европи, зв'язані з Україною. Він мав виступи серед амер. ветеранів, на стейтовій конвенції дентистів, стейтовій конвенції фармерів.

Найважнішим був його виступ на Республіканській Номінаційній Конвенції стейту Норт Дакота, де він перший раз в історії стейту в імені українців говорив про додатні і від'ємні сторони політики Уряду ЗДА відносно поневолених Націй і України зокрема. Цей виступ в присутності понад 1200 делегатів і 2500 гостей передавали всі телевізії і радіо-станції в стейті Норт Дакота. Наша організація була одною з перших, що заініціювала і піддержувала акцію в справі поштової марки в честь Тараса Шевченка.

Наші листи і меморіяли багато разів кожного року втягано до Конгресових Рекордів ЗДА, а між двадцятьма сенаторами і конгресменами, які обидва наші сенатори і обидва конгресмени завсіди виголошували промови з нагоди врочистостей в Конгресі ЗДА для відзначення „Дня Незалежности України" чи Тижня Поневолених Націй.

Важною справою було започаткування українознавчих бібліотек при стейтових коледжах. Стейтовий коледж в Майноті за ініціятивою голови філії і за допомогою проф. Райха скомплектував у своїй бібліотеці все, що вийшло про Україну включно до Енциклопедії українознавства.

Екзекутива філії УККА споняла на терені Норт Дакоти функції Комітету Пам'ятника Шевченкові. Зроблено все, що можна було зробити. Зібрано кількасот долярів на будову пам'ятника, проведено освідомлюючу акцію про Шевченка серед своїх і американців. Появилося в америк. пресі кілька статтей на цю тему, а сенатори і конгресмени кілька разів втягнули до Конгресового протоколу свої виступи і „Прес релїз" голови.

Найважнішою всенаціонального значення акцією голови філії УККА було виготовлення Меморандуму в справі знищення Української Католицької і Української Православної Церков та ув'язнення Митр. Кир Йосифа Сліпого большевиками. Цей меморіял із залучником не тільки прочитано в Сенаті і Палаті Репрезентантів ЗДА та втягнено до Когресового Рекорду, але за ініціятивою д-ра А. Жуковського розпочато в ЗДА акцію в обороні Наших Церков.

На інтервенцію д-ра Жуковського сенатор Мілтон Р. Янґ в Сенаті ЗДА, а конгресмен Дон Л. Шорт в Палаті Репрезентантів внесли 1962 року однозвучні резолюції, що домагалися від Державного Департаменту рішучої акції на терені ОН в справі переслідування релігії в Україні. Резолюції були виготовлені головою філії УККА д-ром Жуковським.

Обидві резолюції пішли під розгляд Комісії Зовнішніх Справ Сенату, а голова філії УККА почав акцію за піддержку цих резолюцій. Конгресмен Дон Шорт скликав для цієї цілі пресову конференцію американської преси у Вашінгтоні, яка знайшла прихильний відгук у стейтовій пресі багатьох стейтів.

Багато сенаторів і конгресменів, членів Комісій, писало нам, що вони є за цю резолюцію і були вигляди, що цю справу буде передали до ОН.

Після дискусії та уділення абсолюторії уступаючій Екзекутиві в імені всіх зібраних п. Григорій Клим зложив окрему подяку голові філії УККА за віддану і жертвенну працю для добра Америки і визволення України.

Д-р Ярослав Терлецький в імені виборчої Комісії предложив список кандидатів до нової Екзекутиви і Контрольної Комісії філії УККА на Північну Дакоту.

Нову Екзекутиву вибрано одноголосно в складі: голова — д-р Антін Жукоський, 1-ий містоголова — Стефан Ф. Глебічук, 2-ий містоголова — Никола М. Прокоп, 3-ій містоголова д-р Волтер Скварок, секретар і скарбник — д-р Нестор Когут, правний дорадник — адвокат Іван Романюк, члени Екзекутиви: Андрій Дрібненький, Павло Говерлюк, Ернест Клим, Карло Масловський, Джім Олійник і Павло Петрик. До Контрольної Комісії ввійшли: д-р Богдан З. Гординський — голова, проф. Стефан А. Попель, о. Іван Кметь, д-р Ярослав Терлецький; стейтовий конгресмен Майк Олійник, Павло Брезден, Іван Петрик і Лоренс Шерецький — члени.

Після вибору Екзекутиви програму праці на будуче і справу Народного Фонду реферував д-р А. Жуковський.

Він вказав, що УККА на початку слідуючого року відзначить 25-ліття своєї корисної праці для добра Америки і для визволення України. Тому найкращим відзначенням цього Ювилею є моральна та систематична піддержка УНФонду на всі потреби УККА. Він підтав думку вже нині започаткувати широку збірку фондів на ту ціль. Д-р Нестор Когут має спеціяльний плян, як в цілім стейті перевести це в життя. Цей поклик знайшов добрий відгук, бо присутні зложили більшу суму на УНФонд і для філії УККА.

На закінчення Зборів п. Стефан Глебічук відчитав політичні резолюції, які одноголосно прийнято, і які реферувсмо осібно.

Делегати стейтової Конвенції УККА ствердили проробле лену велику роботу Екзекутиви філії УККА, але на цім місці з признанням і подякою треба підкреслити жертвенність і поміч, яку дають наші жінки. Тут головно належить відмітити пані Святославу Жуковську — дружину голови філії УККА, яка хоч не має офіційного посту, несе на своїх плечах не менший тягар всієї праці, маючи повне зрозуміння для неї і разом зі своїм чоловіком їздить на всі збори-засідання і своїми добрими порадами допомагає Екзекутиві філії УККА.

Успіх Конвенції Стейтової філії УККА для української справи великий, а полягав він у тому, що через американську пресу, радіо і телевізію проведено інформативну працю в користь українського народу. Все було вміло підготоване і за це належиться признання голові д-рові Антонові Жуковському і містоголові Стефанові Глебічукові, місцевому комітетові в Белфілді, паням парохії св. Івана Хрестителя, а головно Николі Прокопові голові місцевого Відділу УККА в Белфілді.

Збори закінчено молитвою.

Після конвенції всі американські щоденники і деякі тижневики з Півн. Дакоти подавали докладні інформації про Збори. Це само подавали в радіових і телевізійних стаціях всього стейту.

А. Нестюк

Появилася нова праця проф. Наталі Василенко-Полонської

Мюнхен. — Не дивлячись на свій заавансований вік, один із найповажніших українських сучасних істориків, проф. д-р Наталія Василенко-Полонська, не думає „іти на пенсію". Вона інтенсивно працює, а висліди цього є щораз то нові праці, якими вона збагачує українську науку. Недавно на сторінках „Свободи" повідомлялось про появу на книжковому ринку її книжки „Україна-Русь і Зах. Европа у 10-13 ст.", яка вийшла на весну цього року в англійській мові в Лондоні. Критика прихильно прийняла її книжечку як цінний вклад у вивчення періоду княжої Русі. Цілком недавно вийшла друком у Мюнхені нова її праця п. з. „Історичні підвалини УАПЦ" в українській мові.

Книжка об'ємом в 124 сторінок друку має такі розділи: 1. Християнство в Україні доержавної доби. 2. Християнство в Україні за княжу добу. 3. Православна Церква в литовсько-руській державі. 4. Підпорядкування української прав. Церкви московській патріярхії. 5. Українська Церква в юрисдикції московського патріярха і російського синоду. 6. Українська автокефальна православна Церква.

Нова книжка проф. Полонської сперта на сумлінних дослідах (покажчик літератури обіймає понад 100 творів), є цінним вкладом у вивчення цієї важливої ділянки життя українського народу.

Книжки й автори

● *Анатоль Юриняк*, український еміграційний письменник і літературознавець видав у Шикаґо 68-сторінкову працю п. н. „Творчі компоненти літературного твору". Це окремий розділ із приготованого автором до друку підручника „Літературознавство", що його не повелося йому досі видати. В передмові подано до відома, що цього року появляться окремими брошурами ще три дальші розділи із цієї праці: „Мовна індивідуалізація тексту", „Засоби виразности й емоційности" та „Віршування".

Доповідь в УВАН про совєтсько-китайський конфлікт

В неділю 25 жовтня відбулось наукове засідання правничо-економічної секції УВАН у ЗДА, на якому професор Нюйоркського Міського Університету, В. С. Голубничий, зробив доповідь: „Економічний аспект конфлікту між Китаєм і СРСР".

Доповідач нагадав, що після 1950 року китайсько-совєтські зв'язки розвинулись швидко і у великих маштабах. Завдяки імпортові з СРСР машин і цілих заводів, у Китаї були створені нові галузі індустрії, як от тракторобудівельна та авіябудівельна промисловість. За це Китай платив експортом до СРСР руди, рижу, шовку, чаю, свиней, ясць. На думку проф. Голубничого, ці економічні зв'язки не були природними, а постали через те, що Китай був під блокадою інших країн. Совєтський імпорт офіційно називали „допомогою", хоч Китай за нього платив.

У Китаї поступово наросло незадоволення, бо з Китаю вивозили до СРСР харчові продукти, яких бракувало населенню.

Угорський композитор у Австралії Б. Долеско, написав „Українську фантазію" для фортепіяна

Ессенок, Австралія. — У місті Кенберрі живе лише декілька десятків українських родин. З українською групою тут міцно здружився відносно молодий угорський композитор, талановитий піяніст Б. Долеско. Останнім часом він написав для Сумівського Ансамблю музику до драматичної сценки „Сніжинки". На концерті в Українському Народному Домі в Ессендоні Б. Долеско акомпаніював на фортеп'яні співакам Г. й М. Євсевським. Гучними оплесками вдячности привітали його понад 400 присутніх на концерті в Ессендоні: там Б. Долеско вперше виконав на фортеп'яні свій новий твір — талановито написану „Українську Фантазію".

● Українська Вільна Академія Наук у ЗДА влаштовує наукове засідання Комісії для дослідження історії лореволюційної України і Совєтського Союзу з доповіддю проф. Івана Бакала: „Націо н а л ь н а політика комуністичної партії Совєтського Союзу у народній освіті (рр. 1954 - 1964)". Засідання відбудеться в суботу 31 жовтня 1964 року о 7-ій год. веч. в будинку Академії, при 206 Вест 100 вул., Н. Й.

У Варшаві судять письменника Ваньковича, громадянина ЗДА

Варшава. — В понеділок 26 ц. м. розпочалася судова розправа проти одного з найпопулярніших сучасних польських письменників, Мельхіора Ваньковича. Він має тепер 70 років, 17 літ прожив в Ню Йорку, де дістав був американське громадянство, і вернувся кілька років тому до Варшави, повіривши в можливість літературної праці в його батьківщині. В березні ц. р. він підписав разом з 34 іншими інтелектуалами протест до комунопольського уряду проти існуючої пресової і літературної цензури. Того меморіялу не оприлюднено, але його авторів таврувано по лінії комуністичної пропаганди. 5-го жовтня ц. р. арештовано його під закидом пересилання за кордон „очорнюючих" матеріялів проти комуністичної Польщі. За обов'язуючим законом — Ваньковичеві грозить кара 3 років в'язниці. На початок розправи не допущено на залю американського консула, але на пополудневе засідання вже його допустили. Трибунал відкинув теж внесення прокуратора, щоб розправа була тайна, і погодився на відсунення розправи на пізніший час, щоб оскаржений міг краще приготовитись до оборони. Зате відкинено його просьбу, щоб накласти на нього тільки домашній арешт і відведено його знову до в'язниці. Американська амбасада в Польщі вбачає добрий знак у перерванні розправи і допущенні на неї представника амбасади: спадіваються, що може вдасться переконати урядові чинники, щоб зреклися переслідування письменника.

У Південному В'єтнамі вводять цивільне правління, на місце військового

Сайгон. — 17-членна Висока Державна Рада призначила в минулу суботу 24 жовтня 63-літнього інженера Фана Гак Суу на президента В'єтнамської Республіки, а той з черги, згідно з новою конституцією, що її виготовила та сама Висока Рада, призначить на прем'єра уряду 61-річного політика Тран Ван Гуонга. Таким чином у державному проводі стали вперше від 2-го листопада минулого року, себто від часу насильного скинення президента Нго Дінг Дісма, цивільні люди. Наради над кандидатурами на президента тривали довго й за закритими дверми. За най, першими коментарями — дотеперішній прем'єр і направжній диктатор генерал Нгуєн Хан настоював за кулісами, щоб президентом була цивільна особа, а не найповажніший кандидат на це становище — генерал Дуонг Ван Мінг, який очолював південно - в'єтнамський режим безпосередньо після упадку Нго Дінг Дісма. Гадають, що при цивільному президенті і цивільному прем'єрі — генерал Нгуєн Хан збереже найбільші впливи в правлінні країною, як речник збройних сил. Майже одночасно сталися дві інші поважні події в Південному В'єтнамі: суд звільнив 20-х генералів, полковників і цивільних, оскаржених у спробі державного перевороту з 13 вересня ц. р., ставши на становищі, що коли в тому дні бунтарі не зайняли ніодного державного об'єкту та не було ніодної людської жертви, то нема доказу на те, щоб підсудні плянували скинути існуючий державний режим. Генерал Нгуєн Хан, як головний командант збройних сил, безпосередньо після того присуду покарав дисциплінарними карами оскаржених військовиків та настоював на тому, щоб вони самі зголосили свое виступлення з війська. Зате сумною подією з воєнного фронту було збиття комуністично - повстанським вогнем за 100 миль на північ від Сайгону американського транспортового літака „С-23", який віз амуніцію для війська в північній частині країни. Згинули вісім американських летунів і вояків і 2 південно - в'єтнамські вояки. Крім них — згинув теж ще один американський сотник, схоплений в дельті Меконга під час воєнних операцій. Таким чином число смертних жертв американців в Південному В'єтнамі зросло до 306, з того 216, що згинули в часі воєнних виправ.

ТАРЗАН, ч. 5332. Стовн подстрелив Тарзана!

На здивування всіх горила згинув зараз після того, як Стовн вистрелив із свого пістолета. Вигуки вдоволення чути було від Бетті і Тома...

Але Тарзан був далекий від вдоволення. — В чому справа? — запитував Адам. — Я ж поцілив тварюку, чи ж ні так?

Мавполюд холодно засміявся. — Ні, в дійсності ви поцілили мене!